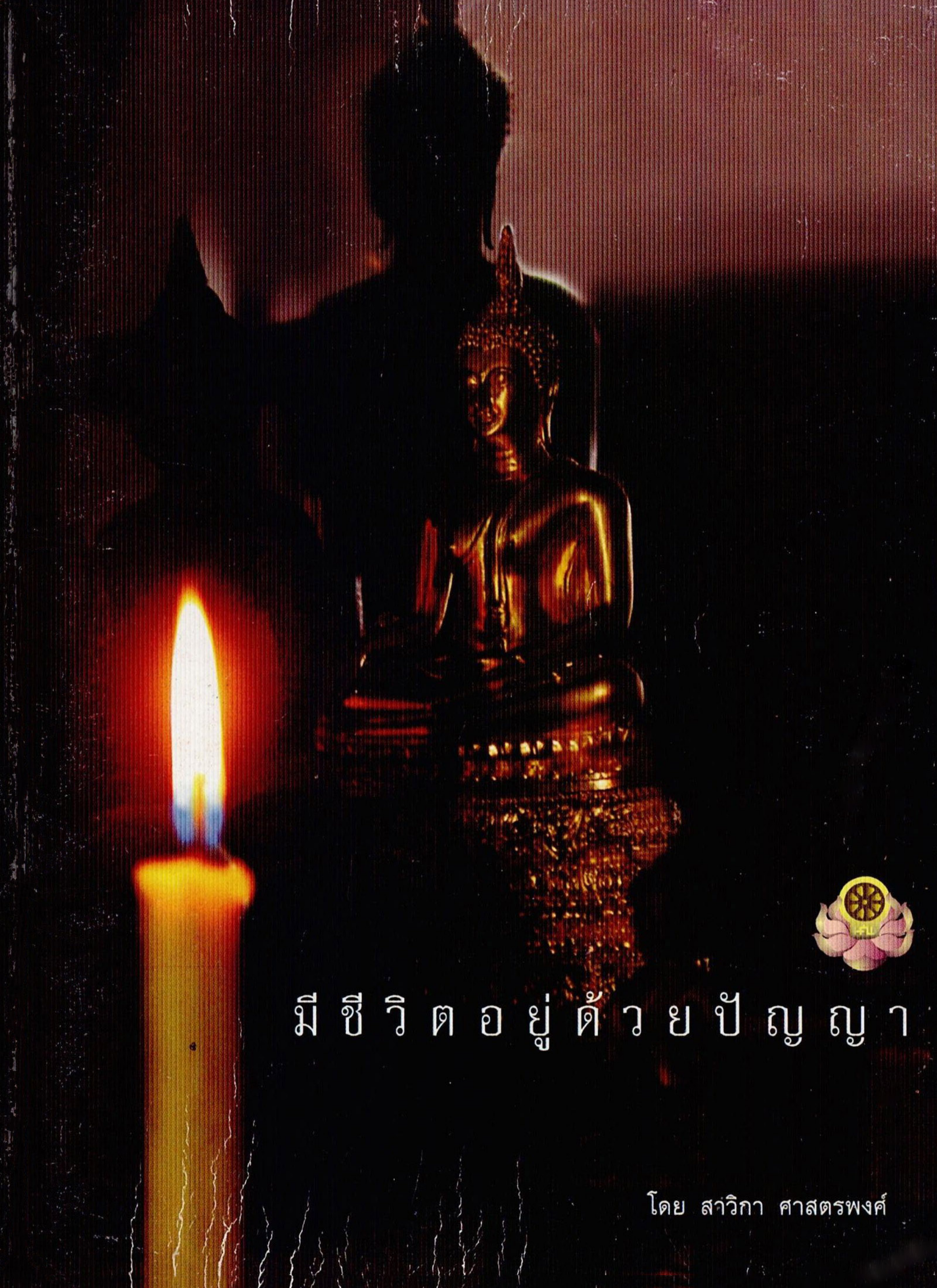

มีชีวิตอยู่ด้วยปัญญา

โดย สาวิกา ศาสตรพงศ์

มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา
พิมพ์ครั้งที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

ISBN 978-974-8266-68-8

ท่านที่ประสงค์จะพิมพ์หนังสือของมูลนิธิฯ
เพื่อเป็นธรรมทานโปรดติดต่อ

มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา
สำนักงานเลขที่ ๑๗๔/๑ ซอยเจริญนคร ๗๘
ถนนเจริญนคร แขวงบุคคโล เขตธนบุรี
กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐
โทร. ๐ ๒๔๖๘ ๐๒๓๙
ปณ. บางคอแหลม
www.dhammahome.com

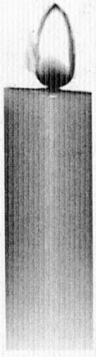

มีชีวิตอยู่ด้วยปัญญา

โดย สาวิกา ศาสตรพงศ์

คำนำ

เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๐ ดิฉันได้รับการติดต่อจากคุณคำปั่น อักษรวิลัย เจ้าหน้าที่มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนาว่า ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ประธานมูลนิธิฯ ได้มอบหมายให้ดิฉัน สาวิกา ศาสตรพงศ์ (น.อ. หญิง ศ. กาญจนา (สิงหพานิช) เชื้อทอง) และ น.อ. หญิง สุชาดา (มิญฌา) แสงเกร็ด ไปบันทึกเทปโทรทัศน์รายการบ้านธัมมะ ของคุณอดิศักดิ์ ศรีสม พิธีกรคนเก่ง ซึ่งจะออกอากาศทุกวันพุธ เวลา ๐๔.๐๕ - ๐๕.๐๐ น. ที่ช่อง ๑๑ เมื่อทราบข่าว เราสองคนก็ตอบตกลงด้วยความเต็มใจที่จะได้เป็นส่วนหนึ่งของบ้านธัมมะ ที่ประกอบด้วยคนหลายคนมีประสบการณ์ทางธรรมต่าง ๆ กัน เพื่อเผยแพร่ความรู้และประสบการณ์ธรรมที่ได้ศึกษากับท่านอาจารย์มามากกว่า ๒๐ ปี ดิฉันคุยกับคุณสุชาดาว่า ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๙ มีนาคม ที่เราจะไปอัดรายการที่มูลนิธิฯ นั้น ดิฉันจะเตรียมตัวทำผมแต่งหน้า ลบริ้วรอยของผู้หญิงวัย (จะหมดเวลา) ทำงาน ให้เหลือน้อยลงหน่อย คุณสุชาดาก็ถามดิฉันว่า แล้วเตรียมว่าจะพูดอะไรหรือยัง ดิฉันบอกว่า คงไม่ต้องเตรียมหรอกเพราะมีอยู่ในใจแล้ว เขาถามอะไรเราก็พูดไปอย่างที่เรารู้ คุณสุชาดา สหายผู้แสนดีผู้ไม่เคยสั่งให้ใครทำอะไร บอกกับดิฉันว่า สำหรับตัวเองนั้นได้เตรียมโครงเรื่องที่จะพูดไว้ตั้งแต่ทางรายการติดต่อมาเมื่อหลายเดือนก่อน แล้ว

พวกเราไม่ว่าง เธอบอกว่าในเวลาจำกัด การเตรียมตัวทำให้การพูดมีสาระ เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังมากที่สุด ดิฉันก็เห็นด้วย เมื่อกลับจากทำงานในตอนเย็น จึงเริ่มคิดว่า คุณอดิศักดิ์ คงจะถามว่า ทำไมจึงสนใจศึกษาธรรม ทำไมจึงได้มาเรียนธรรมกับท่านอาจารย์สุจินต์ และได้ประโยชน์อะไรจากการเรียนธรรมบ้าง บทความนี้จึงเกิดขึ้น เดิมคิดว่าคงสั้นนิดเดียว แต่คิด ๆ ไป ก็มีสิ่งประทับใจมากมายในการศึกษาธรรมกับท่านมากว่า ๒๐ ปี นี่เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่คิดได้ในเวลาสั้น ๆ บางอย่างต้องรอให้มีสิ่งมากระทบจึงจะผุดขึ้น แต่ดิฉันขอยืนยันว่า ไม่มีอะไรมีค่าในชีวิตของดิฉันมากกว่าการได้ฟังธรรม ได้พิจารณาธรรมและได้เข้าใจธรรมอีกแล้ว กราบหลวงตาธัมมสาโร (พระราชบัณฑิต วัดบวรนิเวศฯ) ด้วยความเคารพอย่างสูงที่เมตตาสั่งสอนอบรมธรรม เหมือนมอบเข็มทิศทางธรรมให้หลาน แม้จะเดินทางผิดไปบ้าง แต่ก็ยังกลับมาทางที่ถูกได้ กราบท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ผู้เมตตาอบรมสั่งสอนทั้งทางโลกและทางธรรมด้วยความเคารพอย่างสูง กราบเท้าบุพพการี มีคุณตาเกลี้ยง - คุณยายเหลี่ยม ผดุงถิ่น คุณยายเผือด เธียรอุทัย คุณพ่ออำนวย สิงหพานิช ผู้ล่วงลับไปตั้งแต่ดิฉันยังเด็ก คุณแม่เหลื่อม เทียมสอาด ผู้อดทนเลี้ยงดูและให้การศึกษาอย่างดี ผู้สนับสนุนทุกอย่างไม่ว่าดิฉันจะสนใจธรรมแบบไหน และขอขอบคุณ ผศ.สงบ เชื้อทอง สามี ผู้ดูแลทั้งในยามดีและยามไข้ ผู้เป็นกำลังใจและสนับสนุนดิฉันในทางกุศลทุกอย่าง

ในการพิมพ์หนังสือเล่มนี้ ขอกราบขอบคุณท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่กรุณาตรวจแก้ไขต้นฉบับให้ถูกต้องและสละสลวย คุณคำปั่น อักษรวิลัย ผู้พิมพ์ต้นฉบับ อาจารย์ดวงเดือน บารมีธรรม ผู้พิสูจน์อักษร และคุณกัณหา อุรัสยะนันทน์ ผู้จัดรูปเล่มและออกแบบปก ขอบคุณมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา จุดเล็ก ๆ จุดหนึ่งในจักรวาลที่เป็นสถานที่เผยแพร่ความเห็นถูก ขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้หนังสือเล่มบางๆ เล่มนี้สำเร็จลุล่วงอย่างดีค่ะ

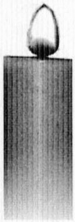

มีชีวิตอยู่ด้วยปัญญา

โดย สาวิกา ศาสตรพงศ์

มีผู้ถามดิฉันเสมอว่า ทำไมจึงสนใจศึกษาธรรม ดิฉันคิดว่าคงเพราะสะสมมาที่จะสนใจ ทำให้ตอนเป็นเด็กมักจะตามคุณยายสองท่านไปทำบุญที่วัดเสมอ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีพี่น้องเด็ก ๆ คนอื่นไปด้วย บ้านดิฉันอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ภาพที่ประทับใจในตอนนั้น คือ คุณยายจะทำบุญใส่บาตรพระที่ท่านพายเรือมาบิณฑบาตทุกเช้า และเมื่อโตขึ้นหน่อย ก็มีหน้าที่พายเรือรับส่งคุณยายไปถือศีลที่วัดตรงกันข้ามฝั่งแม่น้ำ และถ้าตรงกับวันหยุดก็ถือศีล ๘ กับคุณยาย การถือศีล ๘ ของดิฉันก็คือไม่กินข้าวเย็น ไปสวดมนต์ทำวัตรเช้า - เย็นที่วัด และนอนค้างที่วัด ไม่เข้าใจอะไรมากกว่านี้ แต่ที่ทำให้ยินดีเต็มใจถือศีล คือ มักจะมีผู้ใหญ่มาชมเชยว่า “ดีเหลือเกิน ยังเป็นเด็กอายุยังน้อย ก็มาสนใจถือศีล ขอให้เจริญ ๆ เถอะ แม่คุณ” ก็รู้สึกดีและพอใจที่จะได้รับคำชมอย่างนั้นอีก

เมื่อเข้าเรียนหนังสือชั้นมัธยม ก็ไปเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และเข้าเรียนหลักสูตรธรรมศึกษาตรี และสอบได้ธรรมศึกษาตรี ดิฉันชอบการเรียนธรรม เช่น นวโกวาท ที่รวบรวมคำสอนไว้เป็นหัวข้อย่อ ๆ ชอบอ่านพระสูตร ชอบอ่านชาดก ซึ่งเด็ก ๆ เพื่อน ๆ พี่น้องในวัยเดียวกันไม่มีใครสนใจเลย ดิฉันจึงคิดว่า คงเพราะ

สะสมมาที่จะสนใจ จึงทำให้มีความสุขที่ได้ศึกษาธรรม

เมื่อเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา พบเพื่อน ๆ ที่เป็นกัลยาณมิตร มี รศ. จลีพร (แสงบุญนำ) โกลากุล ชักชวนให้มาศึกษาธรรมที่วัดบวรนิเวศฯ กับหลวงตาธัมมสาโร ได้ศึกษาและสอบหลักสูตรธรรมศึกษาโท และได้สนทนาธรรมต่าง ๆ กับหลวงตาเป็นประจำ แต่ตอนนั้นยังไม่ค่อยเข้าใจอะไรเท่าไร เพียงแต่ชอบฟังเรื่องราวที่เป็นนิทาน ชาดก ที่สอนให้เป็นคนดี สอนเรื่องกรรมและผลของกรรม มีเรื่องหนึ่งที่จำได้ไม่ลืมแม้จะได้ฟังผ่านมานานเกือบ ๓๐ ปีแล้ว แล้วได้นำมาใช้เป็นประจำ หลวงตาเล่าถึงเรื่องในชาดกเรื่องหนึ่ง ดิฉันก็จำไม่ได้ว่าเรื่องอะไร มาจากพระไตรปิฎกเล่มไหน เรื่องมีว่ามีมาณพรูปงามคนหนึ่ง เป็นที่โปรดปรานของพระราชามาก ก็สงสัยว่าพระราชาโปรดปรานตนเพราะเหตุใด เพราะมีรูปร่างงาม หรือเพราะมีตระกูลสูง หรือเพราะมีทรัพย์สมบัติ หรือเพราะมีศีล จึงได้ทดสอบโดยการแอบหยิบเงินจากท้องพระคลังไปวันละเล็กละน้อยทุกวัน เมื่อมีการสอบสวน จึงถูกจับได้ พระราชาก็โปรดให้ลงโทษและไม่โปรดปรานอีกต่อไป จึงได้ทูลพระราชาถึงสาเหตุที่กระทำลงไป และได้ทราบว่าที่เป็นที่โปรดปรานนั้นเพราะเป็นผู้มีศีล หลวงตาก็สรุปว่า ถ้าจะเลือกคบใครเป็นเพื่อนสนิทหรือจะมีแฟนก็ให้เลือกคนที่มีศีลก่อน แต่ศีลนั้นจะรู้ได้ก็ด้วยการอยู่ร่วมกันเป็นเวลานานพอสมควร ดิฉันจึงยึดถือเป็นหลักในการเลือกแฟนเช่นเดียวกัน

เมื่อเรียนจบไปทำงาน เพื่อนก็ชวนไปปฏิบัติธรรม คือพากันไปนั่งสมาธิ ตามป่า ตามถ้ำ ไปกันเป็นกลุ่ม ๆ เมื่อนั่งสมาธิแล้วก็มีคนบอกว่าสามารถระลึกชาติได้ว่าเคยเป็นคนนั้นคนนี้ ล้วนแต่เป็นคนสำคัญของชาติทั้งนั้น แล้วก็มาบอกว่าเราก็เป็นเหมือนกัน ทำให้คิดว่าตัวเองเป็นอย่างนั้น เคยเป็นใหญ่เป็นโตอย่างนั้น บางครั้งก็คิดดูถูกคนอื่นว่าไม่เคยเป็นอย่างฉัน มาคิดตอนนี้รู้สึกว่าตัวเองคงจะเพี้ยนไปเหมือนกัน แต่เพราะกุศลที่เคยทำไว้ก่อน ทำให้เห็นข้อปฏิบัติที่ผิดอย่างมากของอาจารย์ผู้สอนที่เป็นพระ จึงปลีกตัวออกจากกลุ่มนี้ แล้วแสวงหาธรรมอีก มีคนชวนไปบวชชีพราหมณ์ที่สำนักปฏิบัติธรรมสำนักหนึ่ง ที่นั่นเป็นโรงกว้าง ๆ เวลาไปบวชชี-พราหมณ์ ก็จะต้องเตรียมไปอยู่อย่างน้อย ๓ วัน ต้องนุ่งขาวห่มขาว กางมุ้งนอนติด ๆ กัน ต้องตื่นตอนตี ๔ เพื่อสวดมนต์ทำวัตรเช้า แล้วนั่งสมาธิ เดินจงกรม ฟังเทศน์จากพระภิกษุ แล้วสวดมนต์ทำวัตรเย็น ต้องนอน ๔ ทุ่มทุกคืน ดิฉันชวนคุณยายและคุณแม่ไปด้วย ปรากฏว่าคุณแม่ไม่สบายเป็นลมไป เพราะพักผ่อนไม่พอ ตอนหลังก็มีดิฉันไปคนเดียว ไปช่วยทางสำนักรับเงินบริจาค ทำให้รู้สึกว่าได้ทำประโยชน์แก่สำนักบ้าง และอาจารย์ที่เป็นพระรูปหนึ่งบอกให้ฟังรายการธรรมของท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ดิฉันจึงเริ่มฟังธรรมจากสถานีวิทยุ สทร. ตอน ๖ โมงเช้า ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ เมื่อฟังตอนแรก ๆ ก็ไม่ค่อยเข้าใจ เรื่องนามรูป เรื่องจิตเจตสิก แต่ชอบฟังเพราะเสียงของท่านอาจารย์ไพเราะ ฟังแล้วสงบ

เย็น บางตอนที่ท่านอ่านพระสูตร รู้สึกว่าเข้าใจดีและท่านพูดเหมือนผู้ที่เข้าถึงธรรมอย่างแท้จริง ดิฉันจึงตามไปฟังท่านบรรยายที่สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย วัดบวรนิเวศ ตอนบ่ายวันอาทิตย์ เมื่อไปฟังวันแรกก็ไปถามปัญหาว่า ดิฉันถือศีล ๘ แล้วเพื่อนร่วมงานชอบล้อเลียน เรียกว่าแม่ชีบ้าง ทำให้เกิดโทสะ ท่านอาจารย์ก็ถามว่า ถือศีลเพราะอะไร ดิฉันก็ตอบว่า ดิฉันอยากได้บุญ คิดว่าถือศีลมากข้อก็จะได้บุญมากขึ้น ท่านก็ถามต่อว่า บุญคืออะไร ดิฉันก็ตอบไม่ได้ ท่านตอบว่าอะไร ดิฉันก็จำไม่ได้ แต่ดิฉันก็ติดตามฟังรายการธรรมทั้งทางวิทยุ และที่สภาการศึกษาฯ ตลอดมา เลิกไปบวชชีพราหมณ์ และเลิกแสวงหาอาจารย์ที่คิดว่าจะช่วยให้เราปฏิบัติธรรมได้ถูกต้อง เพราะเริ่มที่จะเข้าใจธรรมมากขึ้นว่าไม่เกี่ยวข้องกับสถานที่และวิธีการ แต่ขึ้นอยู่กับความเข้าใจธรรมที่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ และทรงแสดงมากกว่า แต่การที่จะเข้าใจพระธรรมโดยการศึกษาด้วยตนเอง ไม่มีอาจารย์แนะนำนั้นคงเป็นเรื่องยากมากสำหรับดิฉัน เพราะฉะนั้น อาจารย์ผู้สอนพระธรรมจึงสำคัญมาก อาจารย์ผู้สอนพระธรรมจะต้องเป็นผู้แตกฉานในพระไตรปิฎก เข้าใจธรรมอย่างถูกต้อง สามารถนำมาอธิบายให้เข้าใจธรรมที่ลึกซึ้งได้ อย่างที่คุณหมอวิภากร เขียนไว้ในหนังสือ “เพราะเคยได้กระทำบุญไว้แต่ชาติปางก่อน” จึงทำให้ได้มีโอกาสฟังพระธรรมจากท่านอาจารย์ เพราะท่านอาจารย์เคยพูดว่า “ธรรมไม่สาธารณะสำหรับทุกคน” ซึ่งในตอนต้นที่ได้ฟังธรรม ดิฉันตื่นเต้น

มาก อยากจะให้ใคร ๆ ได้ยินได้ฟังพระธรรมจากท่านอาจารย์เหมือนดิฉัน ชวนญาติเพื่อนฝูงไปฟัง และเคยเชิญท่านอาจารย์ไปบรรยายธรรมที่ทำงาน คิดว่าคนอื่นจะซาบซึ้งที่ได้ยินธรรมที่แท้จริงอย่างนี้ แต่ปรากฏว่าพวกเขาเหล่านั้นไม่สนใจและไม่เข้าใจ จึงเข้าใจว่า ธรรมไม่สาธารณะสำหรับทุกคนนั้นเป็นอย่างนี้เอง จะต้องสะสมกุศลมาพอสมควรจึงจะทำให้เข้าใจและสนใจที่จะได้ศึกษาธรรมที่ลึกซึ้งต่อไป และการที่จะเข้าใจธรรมก็ด้วยการศึกษา การฟัง การอ่าน การพิจารณา แล้วการปฏิบัติธรรมก็จะเกิดขึ้นเมื่อเข้าใจธรรม เช่น ถ้าเข้าใจเรื่องศีล ว่าเป็นข้อประพฤติปฏิบัติที่ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่นด้วยกายและวาจา มีการไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม ไม่พูดเท็จ ไม่ดื่มของมึนเมา เมื่อมีเหตุการณ์ที่จะต้องพูดก็เลือกที่จะไม่พูดปด ไม่พูดหยาบคาย ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดเพ้อเจ้ออย่างนี้คือการปฏิบัติธรรมแล้ว การปฏิบัติธรรมสามารถปฏิบัติได้ตลอดเวลา ไม่ต้องเลือกว่าช่วงเวลานี้ควรไปปฏิบัติธรรมที่วัดนี้ หรือสำนักนี้ มีตัวอย่างมากมายในพระไตรปิฎก เช่น นางขุชชุตตรา หรือนางรัชชุมาลา เป็นทาสี ก็สามารถบรรลุธรรมเป็นพระอริยบุคคลได้ ท่านทั้งสองเป็นทาสี คงไม่มีเวลาว่างที่เจ้านายให้หยุดงานไปปฏิบัติธรรมโดยไม่ถือเป็นวันลา (เอ...ดิฉันพูดส่อเสียดหรือเปล่าคะ)

มีครั้งหนึ่งดิฉันประทับใจมาก ไม่มีวันลืมเลย คือ ท่านอาจารย์บรรยายเรื่องความหวัง มาจากคำว่า **<u>อาสา</u>** เป็นโลภะ เป็นอกุศล และอกุศลเป็นสิ่งที่ควรละ ซึ่งต่างกับที่เคยรู้ ๆ มาว่า ควร

มีชีวิตอยู่ด้วยความหวัง ใคร ๆ ก็สอนกันว่า ให้ตั้งความหวังไว้ในการทำทุกสิ่ง เพราะความหวังเป็นสิ่งจรรโลงใจ มีคำพูดที่สอนเกี่ยวกับชีวิตและความหวังมากมาย เมื่อท่านบรรยายเสร็จ ดิฉันจึงเรียนถามท่านว่า “ถ้าไม่มีความหวัง ชีวิตจะอยู่อย่างไร” ท่านก็ตอบว่า **“อยู่ด้วยปัญญาซิคะ”** คำตอบสั้น ๆ ของท่านรวมทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ในนั้น ทำให้ดิฉันรู้สึกโปร่งโล่งใจสบาย จุดประกายให้ดิฉันตั้งใจศึกษาพระธรรม เพื่อให้มีชีวิตอยู่ด้วยปัญญา เพราะไม่ว่าชีวิตจะเป็นสุข เป็นทุกข์ ได้ยศ ได้สรรเสริญ ได้นินทา ได้ลาภเสื่อมลาภอย่างไร ชีวิตก็เป็นอยู่ได้ด้วยปัญญา แต่ปัญญาไม่ได้เกิดง่าย ๆ เลย แม้ปัญญาเพียงขั้นการฟัง เพราะฟังแล้วก็ลืมอย่างรวดเร็ว แต่ก็เหมือนมีเงาราง ๆ ที่พอจะเห็นรูปร่างได้ ไม่มืดสนิทเสียทีเดียว รู้ว่านี่แหละใช่เลย ธรรมต้องลึกซึ้งอย่างนี้ ไม่ใช่ของง่าย ๆ ที่ใครบอกให้ทำ เมื่อทำตามแล้วจะเห็นธรรม เข้าใจแล้วว่าทำไมพระผู้มีพระภาคจึงต้องทรงรอให้ท้าวสหัมบดีพรหมมาอาราธนาให้ทรงแสดงธรรม เพราะพระธรรมนั้นลึกซึ้งจริง ๆ ยากที่จะเข้าใจทั้ง ๆ ที่มีปรากฏอยู่ตลอดเวลา พระสาวกทั้งหลายท่านยังต้องบำเพ็ญบารมีที่จะรู้ตามเป็นแสนกัป แล้วอย่างดิฉันเพิ่งเริ่มพบหนทางที่ถูกจะเข้าใจแจ่มแจ้งได้อย่างไร ดิฉันจึงติดตามฟังธรรม อ่านธรรมที่ท่านอาจารย์นำมาจากพระไตรปิฎก มาย่อยให้พวกเราเข้าใจ มีหลายเรื่องที่ท่านนำมาบรรยายแล้วช่วยให้ดิฉันเข้าใจธรรมมากขึ้น และเข้าใจตัวเองมากขึ้น คือ ทำความเห็นให้ตรงตามความเป็นจริง ซึ่งเป็น

ข้อสุดท้ายในบุญญกิริยาวัตถุ ๑๐ คือ ทิฏฐุชุกรรม การทำความเห็นให้ตรงนั้น เป็นหนทางให้เกิดกุศลอย่างยิ่ง เพราะเมื่อมีความเห็นตรง ก็จะทำให้สามารถทำบุญอื่น ๆ ได้ เช่นการให้ (ทาน) การไม่เบียดเบียนผู้อื่นด้วยกายวาจา (ศีล) การอบรมจิต การอ่อนน้อมต่อผู้ที่ควรอ่อนน้อม การประพฤติตนเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น การอุทิศส่วนกุศล การอนุโมทนาในกุศลของผู้อื่น การฟังธรรม การแสดงธรรม เป็นต้น

เมื่อดิฉันฟังธรรมมากขึ้น ก็พอเข้าใจได้บ้างว่า จิตมี ๔ ชาติ ชาติคือการเกิดขึ้นของจิตเป็นอย่างหนึ่งอย่างใด คือ จิตเกิดขึ้นเป็นกุศล ๑ จิตเกิดขึ้นเป็นอกุศล ๑ จิตเกิดขึ้นเป็นผลของกุศลหรืออกุศล ๑ จิตเกิดขึ้นเป็นกิริยา คือไม่ใช่กุศล ไม่ใช่อกุศล ไม่ใช่วิบาก ๑ นั้นคืออย่างไร เพราะเดิมเข้าใจว่า ที่เราต้องทุกข์เดือดร้อนได้ยินเสียงด่าทอจากเพื่อนบ้านที่เขาทะเลาะกันเอง เพื่อนบ้านนำขยะมาทิ้งข้างบ้านที่เป็นที่ว่าง มีกลิ่นรบกวนตลอดเวลานั้น ทำให้เราเกิดความไม่พอใจ คับแค้นใจ จะย้ายบ้านก็ไม่ได้ เพราะเป็นบ้านของเราเอง ดิฉันจึงเป็นทุกข์ แต่ความจริงความทุกข์นั้นเป็นกิเลสเป็นอกุศลจิตของเราเอง เป็นจิตชาติอกุศล แต่การเห็น การได้ยินการได้กลิ่น การลิ้มรส การกระทบสัมผัส เป็นจิตที่เป็น(ชาติ)วิบากคือ เป็นผลของกรรมที่ทำมาแล้ว ไม่ว่าจะเมื่อไรก็ตาม เมื่อกรรมกระทำสำเร็จแล้ว ก็สามารถให้ผลได้ตามเหตุตามปัจจัย และความทุกข์กายที่เกิดจากการกระทบกับสิ่งที่ไม่น่าพอใจ เช่น ความร้อนเกิน

ไป เย็นเกินไป แข็งเกินไป นั้นเป็นจิตที่เป็น(ชาติ)วิบาก ประกอบด้วยทุกขเวทนา แต่ที่เราเป็นทุกข์ใจนั้นเพราะกิเลสของเรา เมื่อเข้าใจตัวเองและคนอื่นมากขึ้น ก็ทำให้ความทุกข์ใจลดลง ความทุกข์ใจเป็นกิเลส เพราะขณะนั้นไม่รู้ความจริง ดิฉันได้ฟังท่านอาจารย์บรรยายว่า ทุกคนอยู่ในโลกของตัวเอง และแต่ละคนมีโลกอยู่ ๖ ทาง คือ โลกทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางใจ เมื่อเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส แล้วก็คิดนึกไปตามประสบการณ์ของตนเองที่ได้สะสมมา ก่อนได้ฟังธรรมจากท่านอาจารย์ ดิฉันเป็นคนใจน้อย ขี้กลัว วิตกกังวลในเรื่องไม่เป็นเรื่อง แล้วก็จะเครียด และร้องไห้บ่อย ๆ ใครพูดอะไรที่ไม่น่าจะทำให้เสียใจ ดิฉันก็เสียใจใหญ่โต เป็นที่เอือมระอาของบรรดาญาติพี่น้องเพราะดิฉันยากที่จะเอาใจ ตอนนั้นดิฉันคิดว่า อาจเป็นเพราะดิฉันเป็นลูกกำพร้าตั้งแต่เด็ก คิดว่าตัวเองขาดความอบอุ่น คนนั้นก็ไม่รัก คนนี้ก็รังเกียจ เพราะเราไม่ใช่ลูกเขา แต่พี่น้องคนอื่นเขาก็อยู่ในสภาพเดียวกับดิฉัน ก็ไม่เป็นอย่างดิฉัน ดิฉันก็เลยคิดได้ว่า ดิฉันสะสมกิเลสมาไม่เหมือนกับคนอื่น เมื่อเข้าใจเรื่องโลก ๖ ทางแล้ว ก็คิดได้ว่าเราไม่สามารถจะรู้จิตใจของใครได้ เขาจะคิดอะไรก็เป็นไปตามการสะสมของเขา การที่เราคิดว่าเขาไม่ชอบเรา ก็เป็นโลกความคิดของเราเอง จะถูกหรือผิดก็ไม่รู้ และไม่สำคัญด้วย ที่สำคัญคือ ความคิดของเราเองว่า เราคิดถูก คิดดีหรือไม่ดี การเข้าใจเรื่องโลก ๖ ทาง ทำให้มีความอดทนต่อคำพูดชั่วของคนอื่นมาก

ขึ้น เพราะรู้ว่า ที่เขาพูดชั่วเพราะมาจากจิตใจที่ไม่ดีของเขานั่นเอง เราไม่สามารถจะไปเปลี่ยนการสะสมของใครได้ คนคิดไม่ดี จะให้พูดดีได้อย่างไร แต่เราสามารถจะพิจารณาได้ว่า เป็นเพียงเสียงที่ปรากฏทางหูเท่านั้น ได้ยินแล้วก็ดับไปอย่างรวดเร็ว แต่บางครั้งเกิดการกระทบกระทั่งกับเพื่อนร่วมงาน เขาพูดจาไม่ดีกับเรา เราก็โกรธคิดจะตอบโต้ แต่ก็อดกลั้นไว้ได้ แล้วมาพิจารณา แต่กว่าจะคิดได้ก็นานหลายวันเหมือนกัน บางครั้งหลังจากนั้นหลายเดือน หลายปีก็ยังเก็บมาคิด คิดว่าน่าจะตอบโต้อย่างไร เขาถึงจะเจ็บแสบเหมือนเราบ้าง แต่พระธรรมที่ได้ฟังก็ยังช่วยทำให้เราได้คิด เพราะก่อนหน้านี้ไม่เคยได้ยินได้ฟังเรื่องเหล่านี้มาก่อนเลย เมื่อไม่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อน แล้วจะนำมาคิดได้อย่างไร จึงขอกราบเท้าท่านอาจารย์มาด้วยความเคารพที่กรุณาพร่ำสอนบ่อย ๆ เนือง ๆ ให้เข้าใจสภาพธรรมที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง

อีกเรื่องหนึ่งที่ดิฉันประทับใจ ดิฉันชอบดูหมอดู ชอบคำทำนายอยากรู้อนาคตว่าจะดีอย่างไร อยากรู้แต่สิ่งดี ๆ ไม่อยากได้ยินคำทำนายว่าไม่ดี ถ้าเขาทำนายดีก็ดีใจ คิดว่าจะเป็นจริงอย่างนั้น ที่ว่าดีนั้นคือ ได้ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ได้รูป เสียง กลิ่น รส และสิ่งที่กระทบสัมผัสกายที่ดี ๆ อยากให้ทายว่าจะเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐีเพราะคิดว่าเมื่อเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐีแล้ว ลาภ ยศ สรรเสริญสุข และ สิ่งดี ๆ ต่าง ๆ ก็จะตามมา แต่จากเรื่องชาติของจิตที่ได้ฟังมานั้น จะเห็นว่าการเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส กระทบ

สัมผัสสิ่งดี ๆ นั้นเป็นจิตที่เป็นชาติวิบาก เป็นกุศลวิบาก เป็นผลของกุศลกรรมที่ได้ทำไว้แล้ว เมื่อมีเหตุปัจจัยพร้อมที่กุศลจะให้ผล กุศลนั้นก็ให้ผลเป็นกุศลวิบาก มีการสนทนาธรรมครั้งหนึ่งที่บ้านคุณหญิงณพรัตน์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ตอนนั้นมีข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ว่า ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ ถูกล็อตเตอรีรางวัลที่ ๑ ได้รับเงิน ๓๐ ล้านบาท มีผู้ร่วมสนทนาธรรม นำมาสนทนา ท่านอาจารย์พูดว่า **"ไม่น่าอัศจรรย์ เมื่อกุศลจะให้ผลก็ให้ผล"** ดิฉันคิดเปรียบเทียบว่า เหมือนเราไปกด เอ. ที. เอ็ม. ถ้าเรามีเงินในธนาคารก็กดได้ตามที่ต้องการ แต่บางครั้งมีเงินมาก ก็กดได้น้อย เพราะข้อจำกัดของบัตร หรือกดไม่ได้ เพราะเครื่องเสีย หรือคนมากต้องรอคิวนาน หรือไม่เคยฝากธนาคารเลย ก็กดไม่ได้เหมือนกัน ก็คงเหมือนกุศลที่ทำมาไม่เหมือนกัน จึงทำให้รับกุศลวิบากต่างกัน

ใคร ๆ ก็อยากจะได้แต่กุศลวิบาก ทั้ง ๆ ที่ไม่รู้ว่าตนเองได้เคยทำกุศลไว้มากน้อยแค่ไหน และถ้าศึกษาเรื่องชาติของจิต ก็จะพบว่าในวันหนึ่ง ๆ นั้น มีอกุศลจิตมากกว่ากุศลจิต และการกระทำนั้นก็มาจากจิต ถ้าจิตเป็นอกุศลจะทำกุศลก็ย่อมเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นการที่จะหวังว่าชีวิตจะพบแต่สิ่งที่ดี ๆ ย่อมเป็นไปไม่ได้เลย มีครั้งหนึ่งเมื่อปี ๒๕๓๑ ดิฉันและสหายธรรม มี น.อ.หญิง สุชาดา (มิญฌา) แสงเกร็ด ซึ่งเป็นกัลยาณมิตรของดิฉัน คุณอลัน ไดรเวอร์ วิทยากรผู้เฉียบแหลมของมูลนิธิฯ คุณแม่ของคุณอลัน และสามีของท่านที่มาจากออสเตรเลีย มาเที่ยวเมืองไทย ดิฉันได้พาท่านไปเที่ยวที่อยุธยา

และกาญจนบุรี รถได้ประสบอุบัติเหตุ ทำให้คุณอลัน และคุณแม่เสียชีวิตทันที คนที่เหลือบาดเจ็บสาหัส ตอนนั้นดิฉันไม่เข้าใจธรรมมากนัก จึงร้องไห้คร่ำครวญว่าทำไมต้องเป็นดิฉัน ดิฉันทำแต่ความดี ทำไมจึงต้องประสบเคราะห์กรรมอย่างนี้ บุญกุศลไม่ช่วยดิฉันเลย ท่านอาจารย์ท่านก็เมตตา ไม่พูดอะไรเลย ตอนหลังดิฉันจึงได้ทราบจากท่านว่า **"ต้องเป็นเรา เพราะเราเป็นคนทำไว้เอง ไม่มีใครทำให้ใครเลยจริง ๆ เป็นกรรมของเราเองที่ทำไว้แล้ว"** และคราวนั้นแม้ดิฉันและเพื่อนจะประสบอุบัติเหตุ ได้รับความเจ็บปวดทรมานมาก แต่ได้รับกำลังใจจากสหายธรรมของมูลนิธิฯ มากมาย ที่ท่านกรุณาเสียสละเวลามาเยี่ยม บางท่านคือคุณศุกล กัลยาณมิตร ก็จัดการคดีเกี่ยวกับรถชน คุณอดิศักดิ์ สิงหลกะนนท์ เป็นทนายก็กรุณาจัดการคดีให้เรียบร้อย คุณป้าสงวน สุจริตกุล ก็นำเทปธรรมที่ท่านอาจารย์บรรยายที่สภาการศึกษาฯ ระหว่างที่ดิฉันนอนป่วยอยู่ที่โรงพยาบาลมาให้ฟัง มีเรื่องหนึ่งที่ดิฉันประทับใจไม่เคยลืม ท่านอาจารย์ได้นำเรื่องในอรรถกถาขุททกนิกาย เปตวัตถุ มาอ่านให้ฟัง ดิฉันขอคัดลอกจากพระไตรปิฎกและอรรถกถาฉบับของมหามกุฏราชวิทยาลัย มาในที่นี้ด้วย

อรรถกถาเขตตูปมาเปตวัตถุที่ ๑

ก็ พระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อประทับอยู่ที่พระเวฬุวัน กลัน--ทกนิวาปสถาน ใกล้กรุงราชคฤห์ จึงทรงปรารภเปรตบุตรเศรษฐีคนหนึ่ง จึงตรัสเรื่องนั้นดังต่อไปนี้

ได้ยินว่า ในกรุงราชคฤห์ ได้มีเศรษฐีคนหนึ่ง เป็นคนมั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก มีเครื่องอุปกรณ์แห่งทรัพย์ที่น่าปลื้มใจอย่างมากมาย สั่งสมทรัพย์ไว้เป็นจำนวนหลายโกฏิ ได้มีบุตรคนเดียว น่ารัก น่าชอบใจ เมื่อบุตรนั้น รู้เดียงสา บิดามารดาจึงพากันคิดอย่างนี้ว่า เมื่อบุตรของเราจ่ายทรัพย์ให้สิ้นเปลืองไปวันละ ๑,๐๐๐ ทุกวัน แม้ถึงร้อยปี ทรัพย์ที่สั่งสมไว้นี้ ก็ไม่หมดสิ้นไป จะประโยชน์อะไร ด้วยการที่จะให้บุตรนี้ลำบากในการศึกษาศิลปะ ขอให้บุตรนี้จงมีความไม่ลำบากกายและจิต บริโภคโภคสมบัติตามสบายเถิด ดังนี้แล้ว จึงไม่ให้บุตรศึกษาศิลปะ ก็เมื่อบุตรเจริญวัยแล้ว มารดาบิดาได้นำหญิงสาวแรกรุ่น ผู้สมบูรณ์ด้วยสกุล รูปร่างความเป็นสาวและความงาม ผู้เอิบอิ่มด้วยกามคุณ ผู้บ่ายหน้าออกจากธรรมสัญญา มาให้เขา เขาอภิรมย์อยู่กับหญิงสาวนั้น ไม่ให้เกิดแม้ความคิดถึงธรรม ไม่มีความเอื้อเฟื้อในสมณพราหมณ์และคนที่ควรเคารพ ห้อมล้อมด้วยพวกนักเลง กำหนัด ยินดี ติดอยู่ในกามคุณ ๕ เป็นผู้มืดมนไปด้วยโมหะ ให้เวลาผ่านไป เมื่อมารดาบิดาถึงแก่กรรมลง ให้สิ่งที่ปรารถนาแก่นักรำ นักร้อง เป็นต้น ผลาญทรัพย์ให้วอดวายไป ไม่นานเท่าไรนัก ก็สิ้นเนื้อประดาตัว (เที่ยว) ขอยืม (เงิน) เลี้ยงชีวิต ยืมหนี้ไม่ได้อีก ถูกพวกเจ้าหนี้ทวงถาม ก็ต้องให้ที่นาที่สวนและเรือนเป็นต้นของตนแก่พวกเจ้าหนี้เหล่านั้น ถือกระเบื้องเที่ยวขอทานกิน พักอยู่ที่ศาลาคนอนาถา ในพระนครนั้นนั่นแล

ครั้นอยู่มาวันหนึ่ง พวกโจรมาประชุมกัน กล่าวกะเขา

อย่างนี้ว่า นายผู้เจริญ ท่านจะมีประโยชน์อะไรด้วยการเป็นอยู่ลำบากอย่างนี้ ท่านยังเป็นหนุ่ม มีเรี่ยวแรงกำลังก็สมบูรณ์ เหตุไฉนท่านจึงอยู่เหมือนมีมือเท้าพิกล มาเถิด มาร่วมกับพวกเรา (เที่ยว) ปล้นทรัพย์พวกชาวบ้านแล้ว เป็นอยู่สบายดี ชายคนนั้นพูดว่า เราไม่รู้วิธีทำโจรกรรม พวกโจรตอบว่า พวกเราจะสอนให้เธอ ขอให้เธอจงเชื่อคำของพวกเราอย่างเดียว ชายนั้นรับคำแล้ว ได้ไปกับพวกโจรเหล่านั้น ลำดับนั้น พวกโจรเหล่านั้น ใช้ให้เขาถือฆ้อนใหญ่ ตัดช่องย่องขึ้นเรือน ให้เขายืนตรงที่ปากช่องแล้วสอนว่า ถ้าคนอื่นมาในที่นี้ เจ้าจงเอาไม้ฆ้อนนี้ทุบผู้นั้นทีเดียวให้ตายเลย เขาเป็นคนบอดเขลา ไม่รู้สิ่งที่เป็นประโยชน์และมิใช่ประโยชน์ ได้ยืนอยู่แต่ในที่นั้น มองดูทางมาของคนเหล่าอื่นอย่างเดียว ฝ่ายพวกโจรเข้าไปยังเรือนแล้ว ถือเอาสิ่งของที่ควรถือเอาไปด้วย พอพวกคนในเรือนรู้ตัวเท่านั้น ก็พากันหนีไปคนละทิศคนละทาง พวกคนในเรือนลุกขึ้น ต่างก็พากันวิ่งขับโดยเร็ว พร้อมกับดูข้างโน้นข้างนี้ เห็นชายคนนั้นยืนอยู่ตรงช่องประตู จึงร้องว่า “เฮ้ย ! คนร้าย” แล้วพากันจับไว้ เอาไม้ฆ้อนเป็นต้น ทุบมือและเท้าแล้ว กราบทูลแสดงแด่พระราชาว่า ขอเดชะ คนนี้เป็นโจร ข้าพระองค์จับได้ที่ปากช่อง พระราชาทรงมีพระบัญชาให้ผู้รักษาพระนครลงโทษด้วยพระดำรัสว่า จงตัดศีรษะของผู้นี้ ผู้รักษาพระนครรับสนองพระ--บรมราชโองการแล้ว จึงให้จับชายคนนั้นแล้ว ให้มัดไพล่หลังอย่างมั่นคง ให้ตระเวนเขาผู้ถูกคล้องคอด้วยพวงมาลัยสีแดงห่าง ๆ มีศีรษะ

เปื้อนด้วยผงอิฐ ตามทางที่เขาแสดงด้วยกลองตีประจานโทษ จากทางรถบรรจบทางรถ จากทางสี่แพร่งบรรจบทางสี่แพร่งแล้วให้เฆี่ยนด้วยหวาย พลางนำไปยังสถานที่ประหารชีวิต ประชาชนพากันแตกตื่นว่า ในพระนครนี้ เขาจับโจรปล้นสะดมภ์คนนี้ได้

ก็สมัยนั้นในพระนครนั้น มีหญิงงามเมืองคนหนึ่ง ชื่อว่าสุลสา ยืนอยู่ที่ปราสาทมองไปตามช่องหน้าต่าง เห็นชายคนนั้นถูกนำไปอย่างนั้น เธอเคยถูกชายผู้นั้นบำเรอมาในกาลก่อน จึงเกิดความสงสารชายคนนั้นขึ้นว่า ชายคนนี้เคยเสวยสมบัติเป็นอันมากในพระนครนี้เอง บัดนี้ถึงความพินาศวอดวายถึงเพียงนี้ จึงส่งขนมต้ม ๔ ลูก และน้ำดื่มไปให้ และได้แจ้งให้ผู้รักษาพระนครทราบว่า ขอเจ้านายจงรอจนถึงชายผู้นี้กินขนมต้มเหล่านี้แล้วดื่มน้ำก่อน

ครั้นในระหว่างนั้น ท่านพระมหาโมคคัลลานะตรวจดูด้วยทิพยจักษุ เห็นชายคนนั้นจะถึงความวอดวาย ด้วยแรงกรุณาเตือนใจคิดว่า ชายคนนี้ไม่เคยทำบุญ ทำแต่บาป เพราะฉะนั้น ชายผู้นี้จักเกิดในนรก ครั้นพอเราไป เขาถวายขนมต้มและน้ำดื่มแล้วจักเกิดในภุมมเทพ ไฉนหนอ เราจะพึงเป็นที่พึ่งของชายผู้นี้ ดังนี้แล้วได้ไปปรากฏข้างหน้าของชายผู้นั้น ในขณะที่เขานำน้ำดื่มและขนมต้มเข้าไปให้เขา ครั้นเห็นพระเถระก็มีจิตเลื่อมใส คิดว่าเราผู้จะถูกคนเหล่านี้ฆ่าในบัดนี้เอง จะมีประโยชน์อะไรด้วยขนมต้มที่เราจะกินเข้าไป ก็ผลทานนี้จักเป็นเสบียงสำหรับคนไปสู่ปรโลก จึงให้เขาถวายขนมต้มและน้ำดื่มแด่พระเถระ เพื่อจะเจริญความเลื่อมใสของชายผู้นั้น เมื่อ

ชายผู้นั้นกำลังดูอยู่นั่นแหละ พระเถระจึงนั่งในที่เช่นนั้น ฉันขนมต้มและดื่มน้ำแล้ว ลุกจากอาสนะหลีกไป

ฝ่ายชายผู้นั้นถูกเพชฌฆาตนำไปสู่ที่ประหาร แล้วให้ถึงการตัดศีรษะ ด้วยบุญที่เขาทำไว้ในพระมหาโมคคัลลานเถระ ผู้เป็นบุญเขตอย่างยอดเยี่ยม แม้จะเป็นผู้ควรจะเกิดในเทวโลกชั้นเยี่ยม แต่เพราะเหตุที่เธอมีจิตเศร้าหมองในเวลาใกล้จะตาย เพราะความเสน่หาที่มุ่งถึงนางสุลสาว่า เราได้ไทยธรรมนี้ เพราะอาศัยนางสุลสา ฉะนั้น เมื่อจะเกิดเป็นหมู่เทพชั้นต่ำ จึงเกิดเป็นรุกขเทวดาที่ต้นไทรใหญ่มีร่มเงาอันสนิท อันเกิดแทบภูเขา

อาจารย์บางพวกกล่าวว่า "ได้ยินว่า ถ้าในปฐมวัย เขาจักได้ขวนขวายในการดำรงวงศ์กุลไซร้ เขาจักเป็นผู้เลิศกว่าเศรษฐีทั้งหลายในพระนครนั้นนั่นเอง ถ้าขวนขวายในมัชฌิมวัย เขาจักเป็นเศรษฐีวัยกลางคน ถ้าขวนขวายในปัจฉิมวัย เขาก็จักเป็นเศรษฐีในวัยสุดท้าย แต่ถ้าในปฐมวัยเขาจักได้บวชไซร้ เขาก็จักได้เป็นพระอรหันต์ ถ้าบวชในมัชฌิมวัย เขาก็จักได้เป็นพระสกทาคามีหรือพระอนาคามี ถ้าบวชในปัจฉิมวัย เขาก็จักได้เป็นพระโสดาบัน แต่เพราะเขาคลุกคลีด้วยบาปมิตร เขาจึงเป็นนักเลงหญิง นักเลงสุรา ยินดีแต่ในทุจริต เป็นคนไม่เอื้อเฟื้อ เสื่อมจากสมบัติทั้งปวงถึงความย่อยยับอย่างใหญ่หลวง โดยลำดับ"... (ยังไม่จบ มีต่ออีกยาว)

ข้อความตอนนี้ทำให้คิดได้ว่า เพราะไม่ทำปัจจุบันให้ดี จึงได้

รับผลไม่ดี เพราะฉะนั้นหมอดูที่ไหนจึงจะมาทำนายได้ว่า เราจะเป็นอย่างไร ถ้าเราไม่ทำเหตุที่ดีด้วยตนเอง ดังนั้น ชีวิตนี้เป็นของน้อยจึงไม่ควรหวังที่จะได้รับแต่สิ่งดี ๆ เพราะสิ่งดี ๆ ที่หวัง ก็ไม่พ้นจากเห็นรูปดี ๆ ได้ยินเสียงดี ๆ ได้กลิ่นหอม ๆ ลิ้มรสอร่อย ๆ กระทบสัมผัสแต่สิ่งดี ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเพียงชั่วขณะแล้วก็หมดไป เหมือนกำมือเปล่า ที่เมื่อแบมือออกมาแล้ว ก็ไม่มีอะไรเลย สมควรหรือที่จะมัวเมาหมกมุ่นจนลืมการศึกษาธรรม พิจารณาธรรม เพื่อให้ปัญญาเกิดขึ้น เพื่อจะได้มีชีวิตอยู่ด้วยปัญญาอย่างแท้จริง

ในปี ๒๕๔๔ ดิฉันตรวจพบว่าเป็นมะเร็งเต้านม เมื่อทราบจากคุณหมอครั้งแรก ดิฉันหวั่นไหวมาก กลัว วิตกกังวล เห็นภาพของผู้ที่รับการรักษาด้วยเคมีบำบัด มีผมร่วง เล็บดำ คลื่นไส้ อาเจียน ดิฉันไม่มีปัญญาอะไรเลยตอนนั้น แต่ยังมากกว่าเมื่อประสบอุบัติเหตุ เพราะคราวนี้ไม่ได้ร้องไห้คร่ำครวญ เป็นแต่น้ำตาคลอตลอดเวลาที่พูดกับคุณหมอ ดิฉันเคยได้ยินท่านอาจารย์บรรยายหรือสนทนาธรรมตอนหนึ่งถึงความตายว่า **"เมื่อไรก็เมื่อนั้น พร้อมเสมอ"** ตอนนั้นดิฉันบังอาจคิดว่าตัวเองก็พร้อมเหมือนกัน เมื่อไรก็เมื่อนั้น แต่เมื่อมีเหตุการณ์ที่คิดว่าตัวเองใกล้ตาย กลับกลัวตายอย่างมาก ดิฉันยังไม่อยากตาย ดิฉันยังทำกุศลที่จะเป็นเสบียงในชาติต่อไปน้อยอยู่ ปัญญาของดิฉันก็ยังน้อย บารมีของดิฉันก็ยังไม่ได้สั่งสมมากพอ ตอนนั้นดิฉันคิดถึงท่านอาจารย์ เพราะรู้ว่าท่านอาจารย์เป็นแหล่งของปัญญา ถึงดิฉันจะมีปัญญาน้อย แต่ก็ยังดีกว่าแต่ก่อนที่รู้ว่าจะหา

ปัญญาจากที่ไหน นึกว่าถ้าบอกท่านอาจารย์แล้ว ท่านจะพูดว่าอย่างไร คิดจะโทรไปหาท่านเลยทันที สามีก็ห้ามไว้ว่า รบกวนเวลาส่วนตัวของท่านมากไป มีอะไรก็จะถามตลอด ไม่คิดเองบ้าง ดิฉันจึงรอจนกระทั่งถึงวันสนทนาธรรมที่บ้านคุณหญิงณพรัตน์ฯ และเรียนท่านด้วยน้ำตาคลอเบ้าเช่นเคย ท่านบอกว่า **"มะเร็งก็เป็นเพียงชื่อ เหมือนโรคอื่น ๆ"** คำพูดสั้น ๆ ตรงจุดของท่าน ทำให้ดิฉันคิดได้ว่า ที่ดิฉันเป็นทุกข์เพราะชื่อ **"มะเร็ง"** รู้ว่าเป็นโรคร้ายแรง การรักษาก็แสนจะทรมาน ต้องผ่าตัด ต้องฉายแสง ต้องให้เคมีบำบัด ที่มีผลข้างเคียงมากมาย ถ้ารักษาไม่หายก็จะลามไปอวัยวะอื่น ๆ และในที่สุดก็ตาย แต่ตอนนี้ดิฉันไม่ได้เจ็บปวดอะไรเลย ทุกอย่างเป็นปกติเหมือนเดิม ถ้าคุณหมอไม่ตรวจด้วยแมมโมแกรมก็บอกไม่ได้ว่าเป็น แล้วดิฉันทุกข์ร้อนทำไม ไม่มีใครตายก่อนความตายจะมาถึง ดิฉันจึงสบายใจขึ้น และรับการรักษาด้วยการผ่าตัด ระหว่างที่รับการรักษาที่โรงพยาบาลศิริราช ดิฉันได้รับความเมตตาจากสหายธรรมหลายท่านที่กรุณาไปเยี่ยม คืนก่อนวันผ่าตัดท่านอาจารย์ได้โทรมาบอกว่า ขออุทิศบุญกุศลที่ได้ทำมาทั้งหมดให้ดิฉันอนุโมทนา เพราะกุศลที่ดิฉันอนุโมทนานี้เมื่อให้ผลก็เป็นปัจจัยให้ดิฉันปลอดภัยได้ ดิฉันซาบซึ้งในเมตตาของท่านอาจารย์และปีติมากค่ะ เพราะทราบว่าท่านอาจารย์มีบุญกุศลที่ทำไว้มาก ยังมีสหายธรรมท่านอื่น เช่น คุณทศพร - คุณสุภาภรณ์ ศิริกร ได้ดูแลดิฉันเหมือนญาติสนิท คุณฟองจันทร์ (แอ๊ว) นันตา วอลช์ ผู้มีฝีมือ

และน้ำใจได้จัดแจกันดอกไม้ขนาดใหญ่มากไปให้ ดอกไม้ของคุณแอ๊วอยู่ทนมาก ตั้งแต่วันเข้าจนกระทั่งออกจากโรงพยาบาลก็ยังไม่เหี่ยว เพราะเป็นดอกกล้วยไม้ ใครมาต้องชมทุกคน คุณกัณหา อุรัสยะนันทน์ เป็นกัลยาณมิตรอีกผู้หนึ่งที่ร่วมทำหนังสือธรรมด้วยกันหลายเล่ม มาเยี่ยมพร้อมคุณแม่ รศ. สมถวิล อุรัสยะนันทน์ ศิลปินแห่งชาติ ปี ๒๕๔๙ กุศลจิตทั้งหลายของท่านผู้เมตตาเป็นเสมือนน้ำทิพย์จรรโลงใจ น้ำใจทำให้เย็นสบายอย่างนี้เอง ทำให้วิกฤตนั้นผ่านไปด้วยดี ดิฉันขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกท่านทั้งที่ได้เอ่ยนามและไม่ได้เอ่ยนาม เมื่อผ่าตัดก้อนเนื้อและเลาะต่อมน้ำเหลืองออกมาตรวจแล้ว พบว่าเชื้อไม่ได้กระจายไปจากก้อนที่ผ่าตัดออกไป ดิฉันจึงไม่ต้องฉายแสง ไม่ต้องรักษาด้วยเคมีบำบัด คุณหมอให้กินยาคุมฮอร์โมนวันละ ๑ เม็ด เป็นเวลา ๕ ปี เป็นอันว่าดิฉันเสียค่ากินเปล่า คือทุกข์ล่วงหน้าไปก่อนฟรี ๆ ทุกข์เพราะความคิดของตัวเอง ทุกข์เพราะกิเลสของตัวเอง ทุกข์เพราะปัญญายังน้อยนั่นเอง เมื่อตอนที่ทราบจากคุณหมอใหม่ ๆ ว่าเป็นมะเร็งนั้น ยังดีที่ดิฉันและสามีตัดสินใจที่จะไม่บอกญาติพี่น้อง เพราะไม่อยากให้คุณยายและคุณแม่ต้องเดือดร้อนใจ เนื่องจากท่านมีอายุมากแล้ว ท่านจะต้องวิตกกังวลมากกว่าดิฉันที่รู้ตัวว่ายังไม่เจ็บปวดหรือเป็นอะไรเลย อยากตอบแทนพระคุณท่านด้วยการไม่ทำให้ท่านต้องเดือดร้อนใจ และเป็นการง่ายสำหรับดิฉันที่จะไม่ให้ใครรู้ เพราะดิฉันอยู่กรุงเทพฯ ญาติส่วนใหญ่อยู่อยุธยา ดิฉันกลับไปเยี่ยมอาทิตย์ละครั้ง บางอาทิตย์ที่

ไม่ว่างก็ไม่ไป แต่ก่อนวันผ่าตัด สามีคงกลัวว่าดิฉันอาจจะเสียชีวิตจากการผ่าตัด และจะเป็นเรื่องใหญ่เกินกว่าที่จะรับมือได้ถ้าญาติพี่น้องจะรู้ทีหลัง จึงโทรไปบอกน้องสาว พอรู้เท่านั้น ก็เกิดเรื่องใหญ่ โทรมาร้องไห้คร่ำครวญว่าทำไมถึงไม่บอก ดิฉันผู้เป็นคนป่วยกายต้องปลอบโยนผู้ป่วยใจเป็นเวลานาน และบุพพการีผู้ล่วงลับไปแล้วก็ต้องเดือดร้อนด้วย เพราะพอคุณแม่ทราบก็จุดธูปเทียนบอกคุณพ่อที่ล่วงลับไปนานแล้วให้มาช่วยลูกสาวด้วย เหตุการณ์นี้ทำให้ดิฉันเห็นคุณของปัญญามากขึ้น

นี่คือ ชีวิตที่เป็นอยู่ด้วยปัญญาน้อย ๆ ของดิฉัน แต่ปัญญาขนาดนี้ก็ทำให้ดิฉันมีความสุขมากกว่าเมื่อก่อนได้ฟังธรรมมากมาย ดิฉันไม่ต้องเสียเวลาวิตกกังวลกับสิ่งที่ยังไม่มาถึงหรือสิ่งที่ล่วงไปแล้ว และแม้จะวิตกกังวลบ้าง ก็จะหายไปเร็วกว่าแต่ก่อน เพราะรู้ว่าเป็นอกุศลจิตที่ทำให้เกิดความวิตกกังวลอย่างนั้น และอกุศลเป็นสิ่งที่ควรละ ควรเจริญแต่กุศล เมื่อวันแต่งงานของดิฉัน ท่านอาจารย์และคณะสหายธรรมจากมูลนิธิฯ ได้ให้เกียรติไปร่วมอวยพรถึงจังหวัดอยุธยา และท่านอาจารย์ได้อวยพรให้ดิฉันว่า **“ขอให้เจริญมั่นคงในกุศลทุกประการ”** ดิฉันจำคำอวยพรของท่านอาจารย์มาตลอด และโชคดีที่พี่ดวงเดือน บารมีธรรม ได้ให้ดิฉันพิมพ์คำบรรยายเรื่องแนวทางเจริญวิปัสสนา ที่ท่านอาจารย์บรรยายที่สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย และ คุณป้าสงวน สุจริตกุล ได้ถอดเทปไว้ ทำให้ดิฉันมีโอกาสได้ศึกษาธรรมอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง ก่อนพิมพ์

ต้องอ่าน เมื่ออ่านแล้วพิมพ์ หาข้อความจากพระไตรปิฎกที่ท่านอาจารย์อ่าน เพื่อตรวจสอบคำสะกด แล้วตรวจทานอีกครั้งหนึ่ง รู้สึกเป็นโชคดีเหลือเกินที่ได้มีโอกาสอย่างนี้ ท่านอาจารย์เคยบอกว่า พระธรรมที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงนั้นมีค่ามาก ต้องฟังด้วยความเคารพอย่างยิ่ง ด้วยความละเอียดรอบคอบดุจกรอกน้ำมันไขของราชสีห์ลงในหลอดทองคำ อย่าให้ผ่านไปโดยฟังอย่างไม่ตั้งใจ เป็นจริงอย่างนั้น เพราะแต่ละคำ แต่ละเรื่องมีประโยชน์ทั้งนั้น ท่านอาจารย์คัดเลือกนำมาบรรยายด้วยความเมตตา ด้วยความเข้าใจธรรมอย่างแท้จริง คำบรรยายของท่านตั้งแต่ต้นจนสุดท้าย ไม่มีเปลี่ยนแปลงเลย เตือนให้มีสติระลึกรู้ลักษณะของสภาพธรรมทุกขณะตามความเป็นจริงว่าเป็นแต่เพียงนามธรรมและรูปธรรม สภาพรู้และสภาพที่ไม่รู้เท่านั้น ไม่มีสัตว์ บุคคล ตัวตนเลย นอกจากนั้นท่านอาจารย์ยังบรรยายธรรมด้วยความอุตสาหะ ขันติ ความอดทนต่อถ้อยคำของผู้ฟัง บางท่านที่แม้ดิฉันแค่พิมพ์ตามก็ยังอดมีโทสะไม่ได้ บางครั้งต้องหยุดพิมพ์เพราะหงุดหงิดมาก ตามการสะสมของดิฉันที่สะสมโทสะมามาก บางท่านก็มาขอให้ท่านอาจารย์หยุดบรรยาย ท่านก็ตอบด้วยความเมตตา เคยถามท่านว่า **“ท่านไม่โกรธหรือคะ”** ท่านตอบว่า **“เพราะเขาไม่รู้นี่คะ”** ทำให้ดิฉันได้แบบอย่างในการสอนหนังสือ เดิมดิฉันเป็นอาจารย์ที่ดุ ถ้านักเรียนมาซักไซ้ไล่เลียงก็จะดุ แต่หลังจากสอนมานาน จนเหลืออีกไม่นานก็จะเกษียณอายุแล้ว เพิ่งจะมากลับตัวได้ ต้องขอโทษนักเรียนที่เคยถูกดุไว้ด้วย

กราบแทบเท้าท่านอาจารย์ด้วยความเคารพ ที่ทำให้ชีวิตของดิฉันเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน ทำให้ดิฉันเจริญกุศลได้มากขึ้น เพราะมีศรัทธามากขึ้น อย่างการสวดมนต์ เดิมดิฉันไม่ชอบสวดมนต์ และไปงานทำบุญที่ต้องฟังพระสวดเป็นภาษาบาลีก็ไม่ชอบ แต่ได้ยินคำบรรยายของท่านอาจารย์ว่า ถ้าเกิดในสมัยที่ไม่มีการสวดสรภัญญะ ก็ไม่มีโอกาสได้ยิน ได้ฟัง ได้สวด ทำให้ดิฉันเห็นคุณค่าของการสวดมนต์มากขึ้น ทำให้เสียดายว่าถ้าไม่ฟังไม่สวดในชาตินี้ที่ยังมีการสวดกันอยู่ เกิดชาติหน้าก็ไม่มีโอกาสได้ยินได้ฟังได้สวดอีก ดิฉันจึงอ่านสวดมนต์แปลและหนังสือ "ความรู้เรื่องบทสวดมนต์" ของท่านอาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพ ที่สรุปความหมายของบทสวดแต่ละบทไว้ ทำให้พอเข้าใจได้ว่า บทสวดแต่ละบทนั้นคือคำสอนของพระผู้มีพระภาคว่าอย่างไร ทำให้เมื่อฟังสวดแล้วตั้งจิตไปตามความหมาย ก็ทำให้จิตสงบขณะที่ฟังได้ แม้การทำจิตให้สงบ ก็มีผู้ฟังหลายคนเข้าใจผิดว่า ท่านอาจารย์ไม่สนับสนุนการทำสมาธิ แต่จริง ๆ ท่านอาจารย์ให้รู้ว่าจิตสงบขณะที่ไม่มีอกุศล ไม่ต้องไปนั่งหลับตาแล้วท่องคำหนึ่งคำใดแล้วคิดว่าขณะนั้นจิตสงบ เพราะถ้าไม่ได้ศึกษาพระธรรม ไม่เห็นพระปัญญาคุณ พระมหากรุณาคุณของพระผู้มีพระภาค เพียงแต่จะท่องคำว่า พุทโธ ก็สงบไม่ได้ เพราะสมาธินั้นต่างกันเป็นมิจฉาสมาธิและสัมมาสมาธิ ซึ่งท่านอาจารย์ได้บรรยายไว้โดยละเอียดในเรื่องอนุสสติ ๖ ทำให้ดิฉันเห็นคุณค่าของปัญญา และตั้งใจจะศึกษาธรรม เจริญสติ เจริญปัญญา เพื่อ

รู้ลักษณะของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏตามปกติตามความเป็นจริงว่าไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน เพื่อที่จะได้มีชีวิตอยู่ด้วยปัญญาอย่างแท้จริง

ข อ ต อ บ อี ก ค รั้ ง . . .

ในระหว่างที่ดิฉันบันทึกเทปในรายการ "บ้านธรรมะ" นั้น มีคำถามบางคำถามไม่ตรงกับคำตอบที่คิดไว้ก่อน จึงตอบได้ไม่ชัดเจน รู้สึกติดอยู่ในใจ ถ้าได้ตอบใหม่อีกครั้ง ก็คงจะสบายใจขึ้น

พิธีกร คุณอดิศักดิ์ ศรีสม ถามดิฉันว่า "มีชีวิตอยู่ด้วยปัญญา ก็อยู่เฉยๆ ไม่ต้องทำอะไร อย่างนั้นหรือ"

ดิฉันตอบว่า "ก็มีชีวิตอยู่ตามปกติอย่างนี้ ทำงานไปตามธรรมดา แต่เมื่อมีปัญญา ชีวิตจะสุข จะทุกข์ จะสมหวัง ผิดหวัง อย่างไร ชีวิตก็อยู่ได้ด้วยปัญญา"

เมื่อตอบไปแล้ว รู้สึกว่าไม่ใช่คำตอบ ดิฉันน่าจะตอบว่า

"ปัญญากับความหวัง ต่างก็เป็นสภาพธรรมอย่างหนึ่ง เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย แต่ความหวังนั้นสำหรับปุถุชนมีปัจจัยพร้อมที่จะเกิดอยู่เกือบตลอดเวลา ส่วนปัญญานั้นต้องอบรมเจริญจึงจะเกิดขึ้นได้ เหมือนชาวนาปลูกข้าว ต้องไถนา ต้องหว่าน ต้องใส่ปุ๋ย ต้องไขน้ำเข้านา ไขน้ำออกจากนาในเวลาที่เหมาะสม ข้าวนั้นจึงจะเจริญสมบูรณ์ แม้อย่างนั้นวัชพืชก็ขึ้นงอกงามในนาได้มากมาย ชาวนาผู้ฉลาดรู้จักความ

แตกต่างของต้นข้าวกับวัชพืช ก็ต้องขยันหมั่นกำจัดวัชพืชที่คอยทำลายต้นข้าว ปัญญาเหมือนต้นข้าว ส่วนวัชพืชคือความหวังที่พร้อมจะงอกงามเจริญเติบโตบดบังปัญญาเสมอ ดังนั้น ไม่ใช่อยู่เฉยๆ แล้วปัญญาจะเกิดขึ้นเองได้ ต้องอาศัยการฟัง การศึกษาพระธรรมที่พระผู้มีพระภาคทรงนำมาแสดงให้เข้าใจตั้งแต่เบื้องต้น คือ รู้ว่าอะไรเป็นกุศล อะไรเป็นอกุศล กุศลควรเจริญ อกุศลควรละ และรู้ว่าสิ่งที่เป็นความหวังความปรารถนา ได้แก่ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่ดีๆนั้น เป็นผลของกุศลที่ได้ทำไว้แล้ว ไม่ได้ด้วยความหวัง เช่นเดียวกับการเสื่อมลาภ เสื่อมยศ นินทา ทุกข์ การประสบอุบัติเหตุ หรือเป็นโรคร้ายแรง ที่ไม่ต้องการนั้นก็เป็นผลของอกุศลที่ทำไว้แล้วเช่นเดียวกัน ถึงจะอ้อนวอนร้องขอว่า อย่าให้ชีวิตต้องพบกับสิ่งร้ายๆ ต่างๆ อย่างไรก็ตาม แต่เมื่อมีเหตุที่สมควรก็ต้องได้รับสิ่งเหล่านี้

ดังนั้นจึงต้องอบรมเจริญปัญญาจนกระทั่งคมกล้า ถึงการประจักษ์แจ้งความเป็นอนัตตาของสภาพธรรมทั้งหลายว่า ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน ซึ่งต้องใช้เวลานานมาก

ผู้ที่กำลังอบรมเจริญปัญญายังไม่สมบูรณ์ก็ยังมีความหวัง เหมือนคนเดินทางในชีวิต มีจุดหมายปลายทางเหมือนกัน คือ ต้องการความสุขความเจริญทั้งในทางโลกและทางธรรม คนมีปัญญาเปรียบเหมือนผู้เห็นทาง คนที่ไม่มีปัญญาคือคนมืดบอดไม่เห็นทาง ทั้งสองคนต่างก็ต้องเดินให้ถึงจุดหมายเหมือนกัน แต่คนเห็นทางย่อมได้เปรียบ สามารถไปถึงจุดหมายที่ต้องการได้ ต่างกับคนที่อยากจะไปถึงจุดหมาย

แต่ไม่เห็นทาง ก็ต้องหลงทาง ไม่สามารถถึงได้”

เพราะปัญญา (ยัง) อ่อน . . .

ก่อนบันทึกเทปโทรทัศน์นั้น ดิฉันได้ลองเขียนบทความที่จะพูดไว้คร่าวๆ ได้ความคิดว่า ควรจะตั้งชื่อเรื่องว่า “มีชีวิตอยู่ด้วยปัญญา” ตามที่ได้รับแรงบันดาลใจจากท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่ตอบคำถามของดิฉันที่ว่า “ถ้าไม่มีความหวัง ชีวิตจะอยู่ได้อย่างไร” ท่านก็ตอบว่า “อยู่ด้วยปัญญาซิคะ” คำตอบนี้เป็นเหมือนแสงสว่างส่องทาง เพราะดิฉันเคยมีชีวิตอยู่ด้วยความหวังมาตลอด จึงมีทั้งผิดหวังและสมหวัง เมื่อผิดหวังก็เศร้าเสียใจ มากน้อยแค่ไหนขึ้นกับความหวัง หวังมากก็เสียใจมาก เมื่อสมหวัง ก็หวังสูงขึ้นต่อไปข้างหน้าเรื่อยๆ ไม่มีวันจบ ไม่มีวันพอ เพราะความหวัง คือ โลภะ คือ ตัณหา จึงไม่มีวันเต็ม ดังนั้นชีวิตจะหาความสุขจากความหวังไม่ได้เลย

เมื่อพิธีกรสัมภาษณ์นั้นใช้เวลาประมาณ ๓๐ นาที จึงมีข้อความอีกมากที่ยังไม่ได้บอกเล่า แต่ตัวเองเห็นว่าบทความที่เขียนไว้นั้นดีมาก จึงอยากให้ท่านอาจารย์ได้อ่านและติชม (ความจริงอยากให้ชมมากกว่า) ความอยากนั้นมีมาก จนทำให้เสียกิริยา คือโทรไปถามท่านว่าอ่านหรือยัง ตั้ง ๒ - ๓ ครั้ง (กราบขอประทานโทษท่านอาจารย์ด้วยค่ะ) เมื่อเวลาผ่านไป ความอยากนั้นก็ลดน้อยลง จนเกือบจะลืมบทความนี้ไป

จนกระทั่งวันหนึ่ง พี่ดวงเดือน บารมีธรรม รองประธานมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา ผู้มีศรัทธาบริจาคที่ดินและเงินส่วนหนึ่งสร้างอาคารมูลนิธิฯ ให้เป็นสถานแห่งหนึ่งในจักรวาลที่เผยแพร่ความเห็นถูก ได้แจ้งให้ทราบว่า ท่านอาจารย์ขอให้พิมพ์บทความนี้ขายในนามมูลนิธิฯ เมื่อได้ฟังครั้งแรกนั้น ดิฉันตื่นเต้นยินดีมาก เพราะเกินความหวัง (หวังอีกแล้ว คงไม่หมดง่ายๆ เพียงเพราะการฟังแน่) ดิฉันหวังแค่ท่านอาจารย์อ่านและเห็นสมควรพิมพ์แจกที่มูลนิธิเท่านั้น แต่เมื่ออนุญาตให้พิมพ์ขาย จึงเกินความหวังไปมาก

เมื่อพิมพ์ปกครั้งแรกนั้น ดิฉันเห็นชื่อตัวเองอยู่หน้าปก รู้สึกไม่ค่อยเหมาะสมอย่างไรพิกล เพราะมีเพื่อนร่วมงานไปสัมมนานอกหน่วยครั้งหนึ่ง พบคนชื่อเดียวกัน นามสกุลเดียวกันกับดิฉันอีกคนหนึ่ง แต่คุณคนนั้นใช้คำนำหน้าว่า นาง ถ้าดิฉันจะใช้ยศนำหน้าชื่อให้แตกต่างกันไป ก็ดูไม่ปฏิบัติธรรมอย่างไรอยู่ จึงคิดว่าควรใช้นามปากกา ใช้เวลาคิดนามปากกาอยู่ ๒ - ๓ วัน ก็คิดขึ้นได้ว่า ที่สามารถเขียนอะไรออกมาได้นี้ เพราะการฟังพระธรรมของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ท่านอาจารย์นำมาจากพระไตรปิฎกมาบรรยายให้ฟังจนพอเข้าใจบ้างตามกำลังปัญญา ดังนั้น ชื่อ “สาวิกา” น่าจะเหมาะสม เพราะแปลว่า ผู้ฟังที่เป็นผู้หญิง ส่วนนามสกุล “ศาสตรพงศ์” นั้นตั้งเพื่อเป็นที่ระลึกถึงหลวงตาธัมมสาโร (พระราชบัณฑิต วัดบวรนิเวศ) ที่กรุณาอบรมสั่งสอนธรรมและตั้งชื่อกลุ่มของดิฉันและเพื่อนๆ ที่อยู่ด้วยตำรับตำราว่า “ศาสตรพงศ์” นี่คือ ที่มาของนามปากกา “สาวิกา ศาสตรพงศ์” ซึ่งดิฉันก็ตั้งใจฟังธรรม

ด้วยความตั้งใจ และมีชีวิตอยู่กับตำรับตำรา คือ พระไตรปิฎกต่อไป

และในที่สุดก็สามารถแจกหนังสือ "มีชีวิตอยู่ด้วยปัญญา" โดย สาวิกา ศาสตรพงศ์ ได้ในวันอาสาฬหบูชา ซึ่งในปีนี้ตรงกับวันอาทิตย์ที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ตามที่ตั้งใจไว้ ในวันนั้นดิฉันได้รับกุศลวิบาก เป็นคำชมมากมายจากสหายธรรมที่มูลนิธิทั้งด้วยตนเอง ทางโทรศัพท์ และทางเว็บไซต์ ขอขอบคุณทุกท่านที่มีมุทิตาจิต แสดงความชื่นชมยินดีด้วย ดิฉันต้องขออนุโมทนาในมุทิตาจิตของทุกท่าน เพราะมุทิตาจิตนั้นเกิดได้ยาก เป็นธรรมของคนที่มีจิตใจสูงเท่านั้น แต่เมื่อได้รับคำชมซึ่งเป็นกุศลวิบากแล้ว กลับเป็นปัจจัยให้อกุศลจิตเกิดต่อ เพราะรู้สึกตื่นเต้น ไม่น่าเชื่อเลยว่า หนังสือเล่มแรกในชีวิตจะได้รับการตอบรับมากขนาดนี้ อยากจะได้รับคำชมอย่างนั้นอีก ทุกวันต้องไปเปิดดูเว็บไซต์ www.dhammahome.com ว่ามีใครเขียนมาชมเพิ่มอีกหรือเปล่า ดูจะเป็นความทุกข์มากกว่า เพราะไม่สุขสงบเลย ดิฉันก็ไม่อยากเป็นอย่างนี้ อยากจะมั่นคง ไม่หวั่นไหว เหมือนภูผา ไม่ว่าจะได้รับสรรเสริญหรือนินทา แต่ก็เลือกไม่ได้ ท่านอาจารย์เคยบอกว่าให้เห็นความเป็นอนัตตาของธรรม ไม่อยากเป็น แต่ก็เป็นไปแล้ว เพราะธรรมทั้งหลายไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชา อยากให้สติระลึกรู้เท่าทันสภาพธรรมที่ปรากฏว่า ไม่ใช่ตัวตน สัตว์ บุคคล ตามที่เคยได้ยินได้ฟังมานั้นไม่ได้เลย แสดงว่าปัญญายังน้อยเหลือเกิน แสงของปัญญายังไม่สว่างพอที่จะมองเห็นว่า คำสรรเสริญนั้นเป็นของน้อยไม่เพียงพอที่จะดับกิเลส

มาถึงตอนนี้ รู้สึกเข้าใจคนดังระดับโลกหลายคน (ไม่ได้หมายความว่า ดิฉันคิดว่าตัวเองดังขนาดนั้น แต่เปรียบเทียบตัวเองเหมือนแสงหิ่งห้อยกับแสงอาทิตย์ว่า ขนาดแสงหิ่งห้อยยังทุกข์ขนาดนี้ แล้วแสงอาทิตย์จะทุกข์ขนาดไหน) ทั้งดาราใหญ่ นักกีฬาระดับโลก นักร้องดัง นางแบบดัง ที่ประสบความสำเร็จ มีชื่อเสียง มีเงินทองมากมาย แต่ต้องมาจบชีวิตลงด้วยยาเสพติด เพราะเมื่อมีชื่อเสียง เงินทอง แล้วก็ต้องการชื่อเสียงเพิ่ม เงินทองเพิ่มอีก ไม่ได้มีความสุขสงบพอใจเท่าที่มี ต้องการเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เหมือนเผาตัวเองด้วยความอยากที่เพิ่มขึ้น เมื่อใจถูกเผาด้วยความอยาก จิตใจก็แห้งผาก ไม่ชุ่มชื่น หาความสุขสงบทางใจไม่ได้ จนต้องพึ่งสิ่งอื่นที่คิดว่าจะทำให้มีความสุขได้ คือ ยาเสพติด ทุกคนก็ไม่อยากเป็นอย่างนี้ แต่ก็ห้ามไม่ได้ ว่าให้หยุดอยาก ให้พอเสียบ้าง เพราะธรรมชาติของความอยากมีลักษณะอย่างนี้เอง เกิดกับใครก็เหมือนกัน มีข้อความที่ปรากฏเกี่ยวกับเรื่องความอยาก ในรัฐปาลสูตร มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ ว่า

เราเห็นมนุษย์ทั้งหลายในโลก ที่เป็นผู้มีทรัพย์ ได้ทรัพย์แล้ว ย่อมไม่ให้เพราะความหลง โลภแล้วย่อมทำการสั่งสมทรัพย์ และยังปรารถนากามทั้งหลายยิ่งขึ้นไป พระราชาทรงแผ่อำนาจชำนะตลอดแผ่นดิน ทรงครอบครองแผ่นดินมีสาครเป็นที่สุด มิได้ทรงรู้จักอิ่มเพียงฝั่งสมุทรข้างหนึ่ง ยังทรงปรารถนาฝั่งสมุทรข้างโน้นอีก พระราชาและมนุษย์เหล่าอื่นเป็นอันมาก ยังไม่สิ้นความทะเยอทะยาน ย่อมเข้าถึงความตาย เป็นผู้

พร่องอยู่ ละร่างกายไปแท้ ความอิ่มด้วยกามย่อมไม่มีในโลกเลย

ดังนั้น ผู้ที่มีความอยากเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะอยากได้ชื่อเสียง เงินทอง จิตใจจึงแห้งผาก เพราะความอยากเป็นอกุศล จิตใจจะสุข สงบ ชุ่มชื่นขึ้น เพราะมีกุศลจิต ท่านอาจารย์เคยบรรยายถึงเรื่องกุศลไว้ตอนหนึ่งว่า

"กุศล" หมายความถึงสภาพธรรมที่ไม่เป็นโทษ ไม่ใช่สภาพธรรมที่เป็นโลภะ ความหวัง ความต้องการ ความพอใจ ความยึดมั่น ไม่ใช่โทสะ ซึ่งเป็นความหยาบกระด้าง ความขุ่นเคือง ไม่ใช่โมหะ คือ การไม่รู้ลักษณะของกุศลและอกุศล

แต่ไม่ใช่ทุกคนที่มีชื่อเสียงระดับโลกแล้วจะต้องพึ่งยาเสพติด เพราะมีบางคนที่เป็นเศรษฐีระดับโลก ก็มีความสุขสบายดี เพราะมีการบริจาค มีการสละวัตถุเพื่อประโยชน์สุขของคนอื่น ซึ่งเป็นกุศล ทำให้สงบจากอกุศลที่เผาไหม้จิตใจของตนเอง เพราะฉะนั้น ท่านเหล่านี้จึงมีวิหารธรรม คือ ธรรมเป็นเครื่องอยู่ ด้วยการบริจาค แต่พวกเราเป็นชาวพุทธ พระผู้มีพระภาคทรงแสดงทางของกุศลไว้ถึง ๑๐ ทาง ไม่ใช่ทานอย่างเดียว ยังมีศีล คือ มีปกติไม่เบียดเบียนผู้อื่นด้วยกายวาจา การอบรมเจริญความสงบและปัญญา การประพฤติเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น การอ่อนน้อมต่อผู้ที่ควรอ่อนน้อม การอุทิศส่วนกุศล การพลอยยินดีด้วยในกุศลของผู้อื่น การฟังธรรม การแสดงธรรม การทำความเห็นให้ตรง เป็นต้น

และเมื่อดิฉันพิจารณาดูจิตใจที่เดือดร้อน กระวนกระวาย กระสับกระส่ายด้วยความอยากได้รับคำสรรเสริญยิ่งขึ้นไปเรื่อยๆนั้น ก็รู้ว่า เป็นอกุศล ซึ่งควรละ ควรเจริญปัญญาด้วยการทำความเห็นให้ตรงก่อนว่า นี่แหละความเป็นอนัตตา บังคับบัญชาไม่ได้ อยากจะเป็นผู้มั่นคง ไม่หวั่นไหว ก็ไม่ได้เป็นอย่างที่ต้องการ

ก็ส่องให้เห็นว่า ปัญญานั้นยังน้อยมากและยังไม่ตั้งมั่นด้วย ต้องอบรมเจริญปัญญาไปเรื่อยๆ ด้วยการฟัง การพิจารณาให้เข้าใจในสภาพธรรมยิ่งขึ้น และการบรรยายเรื่อง "แนวทางการเจริญวิปัสสนา" ครั้งที่ ๙๘๐ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ได้บรรยายไว้มีข้อความว่า

การที่จะดับกิเลส อย่าข้ามขั้น พอรู้ว่ามีโลภะก็เดือดร้อน นั่นไม่ใช่ลักษณะของปัญญา ถ้าเป็นปัญญาแล้วไม่เดือดร้อน เพราะรู้ว่าลักษณะนั้นเป็นสภาพธรรมชนิดหนึ่ง ซึ่งไม่ได้ยั่งยืนเลย เพราะว่าทุกคนที่มีโลภะ อย่าเข้าใจว่าโลภะนั้นยั่งยืน เป็นเพียงชั่วขณะเล็กน้อยแล้วก็ดับ แล้วก็มีสภาพธรรมอื่นเกิดขึ้นปรากฏ เช่น ในขณะที่กำลังเห็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด แล้วก็มีความพอใจมากในสิ่งที่เห็น การเห็นก็จริงเป็นสภาพธรรมที่เห็นสิ่งที่ปรากฏทางตา ไม่ใช่เป็นขณะที่พอใจ ความพอใจก็จริง ไม่ใช่สภาพธรรมที่เพียงเห็นสิ่งที่ปรากฏ เพราะฉะนั้นสติปัฏฐานสามารถที่จะระลึกรู้ลักษณะของสภาพธรรมที่เกิดขึ้น และดับไปอย่างรวดเร็ว ทั้งการเห็น หรือความยินดี พอใจในสิ่งที่เห็น

โดยสติเริ่มระลึกรู้ลักษณะของสภาพธรรมแต่ละลักษณะ ทีละลักษณะ แล้วก็จะไม่เดือดร้อน เพราะโลภะนั้นไม่ใช่เรา แต่ถ้ารังเกียจโดยความเป็นเรา จะเดือดร้อนมาก แล้วไม่ใช่หนทางที่จะดับโลภะได้ตามความเป็นจริง ตราบใดที่ยังไม่ได้ละสักกายทิฏฐิ ที่ยึดถือสภาพธรรมว่า เป็นตัวตน สัตว์ บุคคล เป็นเรา

นี่คือเรื่องที่ดิฉันอยากจะบอกเล่าเพิ่มเติมในการพิมพ์หนังสือ "มีชีวิตอยู่ด้วยปัญญา" ครั้งที่ ๒ สิ่งที่เกิดขึ้นส่องให้เห็นว่า ความเดือดร้อนใจเพราะอยากได้คำสรรเสริญนั้น เป็นเพราะยังไม่ประจักษ์ว่า "ทุกอย่างเป็นธรรม" ไม่ใช่ดิฉัน ไม่ใช่ใคร เป็นสภาพของโลภะที่เกิดขึ้นกับใครก็มีลักษณะอย่างนี้เหมือนกัน แต่เพราะปัญญายังอ่อนมากและไม่มั่นคง จึงหวั่นไหวไป จะต้องอบรมเจริญปัญญาด้วยการฟังธรรม การศึกษา และการพิจารณาต่อไป เพราะธรรมนั้นเป็นเรื่องละเอียด ลึกซึ้ง ไม่มีวันที่จะเรียนจบ จนกว่าปัญญาจะรู้แจ้งแทงตลอดลักษณะของสภาพธรรมทุกอย่างที่ปรากฏตามปกติในชีวิตประจำวัน

สาวิกา ศาสตรพงศ์

๑๑ พ.ย. ๒๕๕๐

ปญฺญาชีวึชีวิตมาหุ เสฏฺฐํ

ปราชญ์กล่าวชีวิตของผู้เป็นอยู่ด้วยปัญญาว่า ประเสริฐสุด

สํ. ส. ๑๕/๕๘, ๓๑๕. ขุ. สุ. ๒๕/๓๖๐.

มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์โดยย่อของมูลนิธิฯ คือ ศึกษา ปฏิบัติธรรม เผยแพร่พระธรรมตามแนวพระไตรปิฎก และจัดพิมพ์เอกสารประกอบการศึกษาพระไตรปิฎกเผยแพร่เป็นสาธารณกุศล

คณะกรรมการบริหาร

ประธานกรรมการ	นางสาว สุจินต์ บริหารวนเขตต์
รองประธานกรรมการ	นางสาว ดวงเดือน บารมีธรรม
กรรมการ	นาง สงวน สุจริตกุล
	คุณหญิง ณพรัตน์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา
	น.พ. สัญชัย ศรีสวัสดิ์
	พลเอก สพรั่ง กัลยาณมิตร
	นาวาอากาศตรี เกื้อกูล แสนทอง
กรรมการและเหรัญญิก	นางสาว ประภัสสร เหตระกูล
กรรมการและเลขานุการ	พลตรี ดร. วีระ พลวัฒน์

สำนักงาน

เลขที่ ๑๗๔/๑ ซ.เจริญนคร ๗๘ ดาวคะนอง ธนบุรี

กทม. ๑๐๖๐๐ โทร. ๐ ๒๔๖๘ ๐๒๓๙ ปณ.บางคอแหลม

เว็บไซต์ของมูลนิธิฯ

www.dhammahome.com

ท่านที่ประสงค์จะพิมพ์หนังสือของมูลนิธิฯ

เพื่อเป็นธรรมบรรณาการในการกุศล หรือมีศรัทธาจะสมทบทุนมูลนิธิฯ

โปรดติดต่อมูลนิธิฯ หรือกรรมการของมูลนิธิฯ

รายการเผยแพร่พระธรรมทางสถานีวิทยุฯ
โดยมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา

จังหวัด	สถานี	ความถี่	เวลา	วัน
	อสมท.	๑๔๙๔	๔.๓๐ น.	อ. - อา.
	รัฐสภา เอฟ.เอ็ม.	๘๗.๕	๕.๐๐ น.	จ. - อ.
	สวพ. เอฟ.เอ็ม.	๙๑	๕.๓๐ น.	อา. - พฤ.
กรุงเทพฯ	สทร. ๒	๖๗๕	๖.๐๐ น.	ทุกวัน
			๒๑.๐๐ น.	จ. - ศ.
	พล.๑	๑๔๒๒	๑๗.๐๐ น.	ทุกวัน
	ทอ.๐๑	๙๔๕	๑๒.๓๐ น.	ทุกวัน
			๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
กำแพงเพชร	ทภ.๓	๗๓๘	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๑๐๕	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
ขอนแก่น	รด.	๑๑๕๒	๒๐.๓๐ น.	ทุกวัน
	มจร. เอฟ.เอ็ม.	๑๐๑.๗๕	๖.๐๐ น.	ทุกวัน
เชียงใหม่	วปถ.๒	๗๓๘	๒๐.๓๐ น.	จ. - ส.
	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๑๐๑.๕	๕.๐๐ น.	จ. ศ.
เชียงราย	ทอ.๐๑๕	๑๒๒๔	๕.๐๐ น.	ทุกวัน
	ทภ.๓	๙๙๙	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
นครสวรรค์	ทภ.๓	๘๐๑	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
น่าน	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๙๙.๕	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
นครศรีธรรมราช	ทภ.๔	๖๘๔, ๑๐๔๔	๖.๐๕ น.	จ. - ส.
เพชรบูรณ์	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๙๙.๕	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
	ทภ.๓	๑๑๑๖	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
พิษณุโลก	ทภ.๓	๑๑๘๘	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
	ทภ.๓	๑๒๔๒	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
แพร่	ทภ.๓	๕๘๕	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๑๐๓.๕	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
พะเยา	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๑๐๗.๒๕	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
พิจิตร	ทภ.๓	๑๔๔๙	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
ภูเก็ต	๑ ปณ. เอฟ.เอ็ม.	๘๙	๕.๐๐ น.	ทุกวัน
ลำปาง	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๑๐๗.๕	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
ลำพูน	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๑๐๗.๕	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
สุพรรณบุรี	ทภ.๑	๑๔๐๔	๒๐.๓๐ น.	ทุกวัน
สุราษฎร์ธานี	สวท. เอฟ.เอ็ม.	๘๙.๗๕	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
สิงห์บุรี	ชุมชน เอฟ.เอ็ม.	๑๐๔.๗๕	๘.๐๐ น.	ทุกวัน
สุโขทัย	ทภ.๓	๘๒๘	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๑๐๒.๕	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
อุดรธานี	ยานเกราะ	๖๘๔	๒๐.๓๐ น.	จ. - ส.
อุตรดิตถ์	ทภ.๓	๑๒๘๗	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๙๗.๕	๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
อุบลราชธานี	ทอ.๐๘	๘๐๑	๕.๐๐ น.	ทุกวัน

รายการอาจเปลี่ยนแปลงได้ โปรดสอบถาม โทร. ๐ ๒๔๖๘ ๐๒๓๙

เว็บไซต์ของมูลนิธิฯ www.dhammahome.com

นตฺถิ ปญฺญา สมา อาภา
แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาย่อมไม่มี

สํ. ส. ๑๕/๙.